Четвъртък, 24 ноември 2022 г.

P9_TA(2022)0418

Продължаващите репресии срещу демократичната опозиция и гражданското общество в Беларус

Резолюция на Европейския парламент от 24 ноември 2022 г. относно продължаващите репресии срещу демократичната опозиция и гражданското общество в Беларус (2022/2956(RSP))

(2023/C 167/07)

Европейският парламент,

— като взе предвид предишните си резолюции относно Беларус,

— като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека и всички конвенции за правата на човека, по които Беларус е страна,

— като взе предвид заключенията на Съвета от 12 октомври 2020 г.,

— като взе предвид заключенията на Европейския съвет от 21 и 22 октомври 2021 г.,

— като взе предвид докладите, изготвени от международни и независими беларуски организации за защита на правата на човека,

— като взе предвид докладите от 4 май 2021 г. и 20 юли 2022 г. на Анаис Марен, специалния докладчик на ООН за положението с правата на човека в Беларус, за Съвета на ООН по правата на човека, както и призива на експерти на ООН от 10 октомври 2022 г. за незабавно освобождаване на лишен от свобода носител на Нобелова награда и други правозащитници в Беларус,

— като взе предвид доклада на върховния комисар по правата на човека на ООН от 4 март 2022 г. относно положението с правата на човека в Беларус в навечерието на президентските избори през 2020 г. и след тях,

— като взе предвид изявлението на министрите на външните работи на държавите от Г-7 от 4 ноември 2022 г.,

— като взе предвид изявлението на представителя по въпросите на свободата на медиите на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) от 13 юли 2022 г. относно продължаващото лишаване от свобода на журналисти и медийни работници в Беларус,

— като взе предвид изявлението на Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) от 7 октомври 2022 г. относно съдебно решение срещу независими представители на медиите,

— като взе предвид член 144, параграф 5 и член 132, параграф 4 от своя Правилник за дейността,

А. като има предвид, че провежданите от беларуския режим систематични репресии срещу гражданското общество и защитниците на правата на човека имат за цел да заглушат всички оставащи независими гласове в Беларус; като има предвид, че се счита, че над 10 000 граждани на Беларус са били задържани в определен момент за протести срещу режима; като има предвид, че защитници на правата на човека, политици от опозицията, представители на гражданското общество, хора на изкуството, независими журналисти, профсъюзни лидери и членове, както и други активисти систематично биват подлагани на насилствени репресии и принуждавани да бягат;

Б. като има предвид, че от август 2020 г. насам в Беларус нарастват нарушенията на правата на човека, като към ноември 2022 г. там има над 1 400 политически затворници, включително носителя на Нобеловата награда за мир за 2022 г. Олес Белецки; като има предвид, че списъкът на затворниците включва ненавършили пълнолетие лица, лица с увреждания, пенсионери и тежко болни; като има предвид, че продължават съдебните процеси срещу политически затворници, а присъди се раздават в невиждан досега мащаб;

В. като има предвид, че се извършват все по-голям брой репресии срещу широко подкрепяното продемократично опозиционно движение на Беларус; като има предвид, че през октомври 2022 г. Окръжният съд в Гродно постанови 25-годишна присъда срещу политическия активист Николай Автухович по напълно изфабрикувани обвинения, които включват държавна измяна; като има предвид, че това е най-дългата досега присъда за лишаване от свобода, наложена на опонент на режима на Лукашенко; като има предвид, че г-н Автухович, който започна гладна стачка през лятото, е бит и изтезаван от началото на престоя си в затвора;

Г. като има предвид, че 11 други обвиняеми по делото, заедно с г-н Автухович, са наричани „Дванадесетте на Автухович“ и са осъдени на общо 169,5 години лишаване от свобода, а именно Павел Сава, Галина Дербиш, Волга Майорова, Виктор Снегур, Владимир Гундар, Сергей Разанович, Павел Разанович, Любов Разанович, Ирина Мелхер, Антон Мелхер и Ирина Харачкина; като има предвид, че някои от задържаните лица многократно са били поставяни под строг тъмничен режим, след като техните семейства са съобщавали за насилствено отношение и дори изтезания на затворниците от страна на надзирателите в затворите;

Д. като има предвид, че беларуските съдилища са постановили стотици и стотици несправедливи и произволни присъди в политически мотивирани съдебни процеси по „хороводното дело“, като заседанията на съда често се провеждат при закрити врати, без справедлив съдебен процес и без достъп за дипломати от ЕС за наблюдение на производствата;

Е. като има предвид, че бяха образувани специални задочни процедури от беларуския Следствен комитет срещу лидери на демократичната опозиция и членове на Координационния съвет, а именно, наред с другите, Светлана Тихановска, Павел Латушко, Волга Ковалкова, Мария Мороз, Сергей Дилевски, Дмитри Навоша, Валерия Занемонска, Даниил Богданович, Янина Сазанович, Волга Висоцка, Александра Герасимова, Александър Опейкин и Дмитри Соловьов;

Ж. като има предвид, че лидери и представители на демократичните опозиционни партии, включително Павел Северинец, Николай Козлов, Антонина Ковальова, Оксана Алексеева, Татяна и Дмитри Каневски, Игор Соловей, Павел Спирин, Владимир Непомнящих, Александър Ограйцович, Павел Белоус, Андрей Кудик, Николай Сергеенко, Рамуалд Улан, Александър Нагела, Андрей Кабанов, Артур Смоляков, Андрей Осмаловски, Диана Чернушина, Никола Статкевич, Сергей Тихановски, Виктор Бабарика, Мария Колесникова, Максим Знак, Игор Лосик, Сергей Спариш продължават да бъдат затворени при нечовешки условия;

З. като има предвид, че беларуският режим не разследва хилядите съобщения за полицейско насилие; като има предвид, че вместо това той насърчава и възнаграждава лицата, отговорни за тези действия; като има предвид, че ширещата се безнаказаност във връзка с нарушенията на правата на човека затвърждава отчаяното положение на беларуския народ; като има предвид, че отсъствието на принципи на правовата държава възпрепятства правото на беларуските граждани на справедлив съдебен процес;

И. като има предвид, че Беларус е единствената държава в Европа, която използва смъртното наказание, като неотдавна беше обявено, че ще бъдат извършени екзекуции на политически опоненти на режима; като има предвид, че през януари 2022 г. Наказателният кодекс на Беларус беше изменен и с подписа на Лукашенко стана закон през май 2022 г., за да се разшири обхватът на смъртното наказание, така че да обхване „опитите за терористични актове“, като крайната цел е да се атакуват политически дисиденти и да се образуват задочни съдебни производства по обвинения в „екстремизъм“ или „тероризъм“;

Й. като има предвид, че режимът на Лукашенко все още използва изтезания и че политическите затворници продължават да съобщават за влошаващи се здравословни условия, унижение и нечовешко и жестоко отношение; като има предвид, че Лукашенко разшири кампанията си срещу активисти в областта на правата на човека и журналисти, след като от свобода беше лишен Анджей Почобут, виден журналист и активист от полското малцинство в Беларус, който беше добавен към „терористичния списък“; като има предвид, че недопустимото преследване на полското и други малцинства се засили, включително неотдавнашните решения на беларуските органи, насочени към премахване на образованието на полски и литовски език, извършване на претърсвания в къщи на полски лидери и разрушаване на полски гробища и гробове на поети, писатели, бунтовници и войници от Родната армия (Armia Krajowa); като има предвид, че органите прекратиха договора, позволяващ безплатното използване на Червената католическа църква от римокатолическата енория „Свети Симон и Света Елена“, която след това трябваше да изнесе собствеността си от църквата;

К. като има предвид, че според специалния докладчик относно положението с правата на човека в Беларус студентите са изправени пред произволни задържания, неправомерно освобождаване и отстраняване от следване, което очевидно застрашава академичната им свобода;

Л. като има предвид, че Беларус се оттегли от Конвенцията от Орхус, която постигна значителен успех в укрепването на правата на достъп, устойчивото развитие и екологичната демокрация;

М. като има предвид, че органите често прибягват до наблюдение, цензура онлайн и дезинформация, като внедряват технологии за контрол на населението; като има предвид, че тази репресивна практика представлява още една стъпка към цифров авторитаризъм и потискане на цифровите права на хората в Беларус, което води до ескалиращо сплашване на гражданите и свиване на гражданското пространство; като има предвид, че в резултат на това вече не съществува свобода на словото;

Н. като има предвид, че на 14 ноември 2022 г. независими медии съобщиха за наказателното преследване на Ирена Валиус и Рената Деменчук, лидери на Съюза на поляците в Беларус;

О. като има предвид, че режимът на Лукашенко в Беларус продължава да благоприятства необоснованата агресивна война на Русия срещу Украйна, като позволява на Русия да използва беларуска територия за военни нападения срещу Украйна;

П. като има предвид, че беларуските граждани, които се присъединиха към антивоенното движение, са обект на репресивни мерки, поставяни са под административен арест или са обвинявани в престъпления, включително адвокатът Александър Данилевич, срещу когото са повдигнати обвинения в престъпление във връзка с подписването на публична петиция срещу войната в Украйна, и трима беларуски граждани Денис Дикун, Дмитри Равич и Олег Молчанов, които са изправени пред обвинения в тероризъм за саботиране на железопътната инфраструктура с цел предотвратяване на транспортирането на руско военно оборудване;

Р. като има предвид, че центърът за права на човека „Вясна“ е обект на поредица наказателни разследвания, а срещу Олес Белецки, Валентин Стефанович, Владимир Лабкович, Марфа Рабкова, Леонид Судаленко, Татяна Ласица и Андрей Чепюк, наред с други, са предявени обвинения;

С. като има предвид, че над 600 неправителствени организации (НПО) са ликвидирани или са в процес на ликвидация, включително на практика всички групи по правата на човека, работещи в страната; като има предвид, че все още продължава преследването на независимите профсъюзи и техните лидери и активисти, включително Александър Ярошук, Генад Фединич, Сергей Антусевич, Михаил Громов, Ирина Буд-Хусаим, Янина Малаш, Васил Береснев, Зинаида Михнюк, Александър Мишук, Игор Поваров, Евген Говар, Артьом Жернак и Даниил Чевнаков, остават в затвора; като има предвид, че през юли Върховният съд на Беларус прекрати дейността на Беларуския конгрес на демократичните профсъюзи, който е организация шапка за независими профсъюзи, като по този начин ефективно забрани всички независими профсъюзи;

Т. като има предвид, че журналистите остават една от най-вземаните на прицел от режима групи, включително имена като Катерина Андреева, Ирина Словникова, Сергей Сацук, Игор Лосик, Ксения Луцкина и Андрей Кузнечик; като има предвид, че на 6 октомври 2022 г. Минският областен съд осъди трима журналисти от забранената медия BelaPAN, а именно Ирина Левшина, главен редактор, Дмитри Навожилов, директор, и Андрей Александров, заместник-директор, както и една независима журналистка, Ирина Злобина, на затвор от 4 до 14 години;

У. като има предвид, че свободата на мирни събрания непрекъснато бива нарушавана; като има предвид, че от фалшифицираните президентски избори през август 2020 г. не се разрешават улични протести на опозицията;

Ф. като има предвид, че Лукашенко продължава политиката си на русифициране на Беларус, като настоява за маргинализация и унищожаване на проявите на националната идентичност на беларусите, включително по отношение на езика, образованието и културата, чрез произволни арести, задържане и по-специално брутално отношение към хората на културата;

1. продължава твърдо да изразява солидарност с народа на Беларус, както и с членовете на демократичната опозиция и гражданското общество, които продължават да се застъпват за свободна, суверенна и демократична Беларус;

2. припомня, че ЕС и неговите държави членки не признаха резултатите от президентските избори през 2020 г. поради техните масови фалшификации и изфабрикувани резултати и не признават Александър Лукашенко за президент на Беларус; призовава за непрекъсната подкрепа за беларуската демократична опозиция и независимото гражданско общество, включително членовете на европейските политически семейства; приветства сформирането на Обединения преходен кабинет

на Беларус под ръководството на Светлана Тихановска, което следва създаването на Координационния съвет и Националното управление за борба с кризите; призовава демократичните опозиционни сили да поддържат и насърчават единството въз основа на целта за свободна, демократична и независима Беларус; отбелязва, че много граждани на Беларус считат Светлана Тихановска за победител в президентските избори през 2020 г.;

3. отново изразява непоколебимата си подкрепа за беларуската демократична опозиция и гражданското общество и ги призовава да продължат да действат в интерес на беларуския народ и да разработят план за реформа на страната; отбелязва, че победата на Украйна ще ускори демократичните промени в Беларус; отново заявява, че в съответствие с принципите на ОССЕ трябва да бъдат изпълнени законните искания на народа на Беларус за демокрация, основана на правата на човека и основните свободи, просперитет, суверенитет и сигурност; повтаря предишните си призиви за нови свободни и честни избори под международно наблюдение от страна на Бюрото на ОССЕ за демократични институции и права на човека;

4. решително осъжда неоправданите и политически мотивирани присъди, постановени на членовете на „Дванадесетте на Автухович“, както и на над 1 400-те задържани политически затворници; изисква незабавно прекратяване на насилието и репресиите, както и безусловно освобождаване на всички политически затворници и на всички лица, които са произволно задържани, арестувани или осъдени по политически причини, и оттегляне на всички обвинения срещу тях; изисква също така тяхната пълна реабилитация и финансово обезщетяване за вредите, понесени вследствие на незаконното им задържане; подчертава междувременно, че е необходимо да се осигури информация за тяхното местонахождение и условия на задържане и те да имат достъп до адвокати по свой избор и медицинска помощ, както и да се гарантира комуникацията им с членовете на техните семейства; изисква режимът на Лукашенко да осигури възможност за наблюдение и мониторинг на съдебните процеси срещу всички политически затворници, включително продемократични активисти, членове на демократичната опозиция, защитници на правата на човека, журналисти и профсъюзни дейци;

5. категорично осъжда участието на Беларус в неоправданата и непровокирана военна агресия на Русия срещу Украйна; осъжда новото разполагане на руски въоръжени сили в Беларус; осъжда войнствената и базирана на заплахи реторика на беларуски длъжностни лица срещу Украйна; отбелязва, че Лукашенко и неговите сподвижници носят еднаква отговорност за военните престъпления в Украйна и следва да бъдат подведени под отговорност пред международния трибунал и Международния наказателен съд;

6. призовава Комисията, държавите членки и ЕСВД да си сътрудничат с международните партньори, като Московския механизъм на ОССЕ и Съвета на ООН по правата на човека, както и със защитниците на правата на човека и гражданското общество в страната, за да се гарантира наблюдението, документирането и докладването на нарушенията на правата на човека и последващото подвеждане на извършителите под отговорност и правосъдие за жертвите; посреща със задоволство и подкрепя създаването на Международната платформа за отчетност за Беларус; отново подчертава, че е важно да се продължи дипломатическата изолация на Беларус, да се намали дипломатическото присъствие на ЕС и неговите държави членки в страната и да се продължи изолацията на Беларус в международни организации;

7. настоятелно призовава беларуските органи да прекратят всички репресии, преследвания, изтезания и малтретиране на своя народ, включително насилието срещу жени и уязвими групи и насилствените изчезвания; продължава да осъжда нечовешките условия на задържане и непрестанното унижаване и влошаващото се здравословно състояние на политическите затворници;

8. изразява загриженост относно предполагаемото използване на принудителен труд на затворници в беларуските наказателни колонии от страна на доставчици на големи дружества, които са установени в ЕС; призовава всички установени в ЕС дружества да полагат особена грижа и да прекратят отношенията си с всички беларуски доставчици, които използват принудителен труд във веригите си на доставки, потискат гражданските и политическите права на служителите си или открито подкрепят режима на насилие; призовава Съвета да наложи санкции на всички беларуски или международни дружества, извършващи дейност в Беларус, които използват принудителен труд във веригите си на доставки, потискат гражданските и политическите права на служителите си или открито подкрепят режима на насилие; настоятелно призовава режима на Лукашенко да прекрати практиката си за налагане на принудителен труд в наказателните колонии;

9. осъжда усилията на Лукашенко да подкопае беларуската култура, включително културите на малцинствата, и да русифицира нацията; призовава ЕС да подкрепя беларуските независими културни организации, като например театри, хорове, училища, фолклорни групи и хора на изкуството; изразява съжаление във връзка с решението на Министерството на вътрешните работи на Беларус да определи патриотичния девиз на страната „Zhyve Belarus!“ (Да живее Беларус!) за нацистки;

Четвъртък, 24 ноември 2022 г.

10. решително осъжда използването на територията на Беларус от страна на руските военни сили за агресията им срещу Украйна; приветства действията, които беларуското общество предприе, за да се противопостави на използването на територията на Беларус за улесняване на руското нашествие срещу Украйна; изразява подкрепа за батальоните „Кастус Калиновски“ и „Пагоня“, които подкрепят Украйна в отбраната ѝ срещу руската военна агресия; подкрепя позицията на беларуската демократична опозиция и гражданското общество, че Беларус следва да бъде призната за окупирана или де факто окупирана територия, и се присъединява към тях в призива за незабавно изтегляне на руските войски от Беларус и Украйна;

11. отново призовава Съвета и Комисията да предотвратят избягването на санкциите и призовава всички санкции, наложени срещу Русия, да бъдат наложени в абсолютно същия размер и спрямо Беларус и да се прилагат по съответния начин във всички бъдещи кръгове от санкции; призовава Комисията, съзаконодателите и държавите членки да завършат правния режим, позволяващ конфискацията на замразени от ЕС активи, което би дало възможност да се конфискуват и активите на Лукашенко, неговото семейство и близкия кръг, подкрепящ режима, включително съдии, прокурори, пропагандисти, членове на милицията, КГБ и служители по сигурността, участващи в репресии, постановяване на присъди, незаконно задържане и изтезания, и да насочат тези средства за подкрепа на жертвите и демократичната опозиция в Беларус;

12. приветства присъждането на Нобеловата награда за мир за 2022 г. на защитника на правата на човека, учредител на Центъра за правата на човека „Вясна“ и лауреат на наградата „Сахаров“ за 2020 г. Олес Белецки; осъжда продължаващото лишаване от свобода на Олес Белецки, Валентин Стефанович и Владимир Лабкович по политически мотивирани обвинения в контрабанда и финансиране на колективни действия, нарушаващи обществения ред, за които могат да бъдат осъдени на лишаване от свобода за максимум 12 години, и призовава за незабавното им и безусловно освобождаване; подкрепя призива на председателя на норвежкия Нобелов комитет към режима на Лукашенко да гарантира освобождаването на Олес Белецки преди церемонията по връчването на Нобеловата награда за мир на 10 декември 2022 г.;

13. приветства създаването на контактна група в Съвета на Европа в сътрудничество с беларуските демократични сили и гражданското общество; насърчава институциите на ЕС, държавите членки и международните организации да засилят системното сътрудничество с демократичните представители на Беларус;

14. приветства предоставянето на подкрепа и закрила от страна на ЕС и държавите членки, по-специално Полша и Литва, на беларуските граждани, които са принудени да напуснат страната; призовава държавите членки да продължат да проявяват солидарност с бягащите от Беларус хора и призовава Комисията да продължи да подкрепя тези усилия;

15. посреща със задоволство всеобхватния план на Комисията за оказване на икономическа подкрепа за демократична Беларус, но изисква да се осигури незабавен достъп до тези средства, за да се подкрепи ключовата дейност на гражданското общество, независимите медии, профсъюзите и беларуската опозиция в изгнание, както и лицата, които бягат от потисническия режим; призовава европейските политически партии и фондации да предоставят пряка подкрепа на своите беларуски партийни членове и на по-широката опозиция; призовава Комисията да продължи да подкрепя независимите новинарски медии, особено новите медии като Nexta, която не е получила никаква финансова подкрепа от ЕС, въпреки че има широка аудитория в Беларус;

16. настоятелно призовава Комисията и държавите членки да продължат да подпомагат демократичната опозиция, гражданското общество и защитниците на правата на човека, представителите на профсъюзите и независимите медии в Беларус и в чужбина, за да се подготвят за бъдещия демократичен преход на страната; поздравява заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност за това, че редовно кани Светлана Тихановска на заседанията на Съвета по външни работи, включително кръглата маса на 14 ноември 2022 г.; в тази връзка приветства създаването на Мисията за демократична Беларус в Брюксел;

17. призовава Комисията и държавите членки да подготвят правила и процедури за разглеждане на случаите, в които защитници на правата на човека и други активисти на гражданското общество са лишени от гражданството си в Беларус, както и да предоставят подкрепа на пребиваващите в ЕС беларуски граждани, чиито документи за самоличност предстои да изтекат и които нямат начин да ги подновят, тъй като не могат да се върнат в Беларус;

18. призовава Съвета и заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност да проучат какви са възможностите за прилагане на допълнителни мерки извън санкциите и да разработят последователен и всеобхватен подход към Беларус в дългосрочен план, който е тясно координиран с държавите и международните организации със сходни възгледи; призовава ЕСВД да поеме водеща роля в координирането на последователна политика с държавите членки и други институции на ЕС;

19. осъжда решението на Беларус да се оттегли от Конвенцията от Орхус, по-специално в контекста на пускането в експлоатация на АЕЦ „Островец“, без да е приложила изцяло препоръките от стрес тестовете, и изразява съжаление относно продължаващата проява на небрежност по отношение на спазването на най-строгите разпоредби за ядрена безопасност на площадката на АЕЦ „Островец“; осъжда брутално преследване от страна на беларуския режим на защитниците на околната среда и правата на човека и НПО, които изразяват опасения във връзка с ядрената безопасност;

20. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета, на Комисията, на заместник-председателя на Комисията/върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, на правителствата и парламентите на държавите членки, на Съвета на Европа, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, на органите на Република Беларус и на Руската федерация, както и на представителите на демократичната опозиция в Беларус.